

მოგების გადასახადი

მოქმედების სფერო

16.1 წინამდებარე განყოფილება ეხება საანგარიშგებო პერიოდის მოგების გადასახადის აღრიცხვას. მოგების გადასახადი მოიცავს ყველა ადგილობრივ და უცხოურ გადასახადს, რომლებიც გამოითვლება დასაბეგრი მოგების საფუძველზე.

ყველა გადასახადს არ ეხება წინამდებარე სტანდარტის მე-16 განყოფილება. საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობის ფარგლებში მე-16 განყოფილება ეხება მხოლოდ მოგების გადასახადს, რომელიც ეფუძნება მოგების განაწილებას (ანუ დივიდენდებს) და კონკრეტულ დასაბეგრ ხარჯებს.

16.2 საანგარიშგებო პერიოდის მოგების გადასახადი განისაზღვრება საქართველოს საგადასახადო კოდექსის შესაბამისად და, საჭიროების შემთხვევაში, სხვა იურისდიქციების საგადასახადო კანონმდებლობის მიხედვით.

წინამდებარე სტანდარტით არ რეგულირდება, თუ რა იბეგრება ან როდის, რადგან ეს საკითხები საგადასახადო კოდექსითა და შესაბამისი საგადასახადო ნორმატიული აქტებით განისაზღვრება.

აღიარება

16.3 საწარმომ იმ შემთხვევაში უნდა აღიაროს საგადასახადო ვალდებულება, თუ საანგარიშგებო თარიღის მდგომარეობით იგი ვალდებულია, გადაიხადოს მოგების გადასახადი საქართველოს საგადასახადო კოდექსის შესაბამისად და, საჭიროების შემთხვევაში, სხვა იურისდიქციების საგადასახადო კანონმდებლობის მიხედვით.

მოგების გადასახადის გადახდის ვალდებულების აღიარების ვადები დამოკიდებულია იმაზე, თუ როდის ხდება მისი გადახდა საწარმოს მიმდინარე ვალდებულება (გარდაუვალი მოვალეობა). შეფასებისას საწარმომ უნდა გაითვალისწინოს შესაბამისი კანონები და სხვა მარეგულირებელი ნორმები.

მაგალითი 1- აღიარების მომენტი

A საწარმო საქმიანობას ეწევა ისეთ საგადასახადო რეჟიმში, სადაც მოგების გადასახადი მხოლოდ განაწილებულ მოგებაზე (ანუ დივიდენდებზე) არის გადასახდელი. საგადასახადო კანონმდებლობის მიხედვით საწარმოს მიერ მოგების გადასახადის გადახდის ვალდებულება წარმოიქმნება მაშინ, როდესაც მოხდება დივიდენდის გადახდა. მოგების გადასახადის გადახდა უნდა მოხდეს დივიდენდების გადახდის თარიღიდან 30 დღეში.

25/12/20X1 წელს A საწარმომ გამოაცხადა 10,000 ლარის ოდენობით დივიდენდის გადახდა. 03/01/20X2 წელს A საწარმო 10,000 ლარს უხდის თავის აქციონერებს.

03/01/20X2 წელს დივიდენდების გადახდით წარმოიქმნება A საწარმოს ვალდებულება - განაწილებულ მოგებაზე მოგების გადასახადის გადახდა. თუმცა, მას შემდეგ, რაც დივიდენდი გამოცხადდა (ანუ 25/12/20X1 წელს), A საწარმომ იცის, რომ დივიდენდები განაწილდება და მოხდება მოგების გადასახადის გადახდა. ამიტომ, A საწარმომ უნდა განიხილოს, გადასახდელი გადასახადის აღიარება უფრო ადრე ხომ არ უნდა მოხდეს. ეს დამოკიდებული იქნება დივიდენდის გამოცხადების იურიდიულ შედეგებზე. თუ მცირეა დივიდენდების გაცემის შესახებ მიღებული გადაწყვეტილების შეცვლის რისკი (მაგ., მისი გაუქმების) დაგეგმილი გადახდის განხორციელებამდე, მაშინ ვალდებულების აღიარების მომენტი იქნება დივიდენდის გამოცხადების თარიღი (ანუ 25/12/20X1 წელი).

შეფასება

- 16.4 საწარმომ მოგების გადასახადის ვალდებულება უნდა შეაფასოს საქართველოს საგადასახადო კოდექსის შესაბამისად და, საჭიროების შემთხვევაში, სხვა იურისდიქციების საგადასახადო კანონმდებლობის მიხედვით.

მაგალითი 2- მოგების გადასახადი განაწილებულ მოგებაზე

A საწარმო არის A ქვეყნის რეზიდენტი საწარმო, 2 რეზიდენტი აქციონერთ. 31/12/20X0 წელს A საწარმოს აქვს გაუნაწილებელი მოგება 120,000 ლარი.

05/01/20X1 წელს აქციონერები შეთანხმდნენ, რომ A საწარმო გაანაწილებს მოგებას ისე, რომ თითოეული მათგანი 50,000 ლარს მიიღებს (ანუ თანხა, რომელიც რჩება აქციონერებისთვის გადასახდელი ფულადი სახსრებიდან დივიდენდის გადახდის შედეგად წარმოქმნილი ყველა გადასახადის გამოქვითვის შემდეგ). შესაბამისად, A საწარმომ უნდა განსაზღვროს გასანაწილებელი მთლიანი თანხა, მათ შორის:

- საშემოსავლო გადასახადი დივიდენდებზე (საშემოსავლო გადასახადი დივიდენდებზე 5%-ია); და

- მოგების გადასახადი განაწილებულ მოგებაზე (მოგების გადასახადის განაკვეთია 15%).

პირველ რიგში საწარმო შემდეგნაირად გამოითვლის გასანაწილებელ მთლიან (საშემოსავლო გადასახადის ჩათვლით) თანხას:

- 1) აქციონერების მიერ მისაღები ფულადი სახსრები (საშემოსავლო გადასახადის გარეშე) = 100,000 ლარი (ანუ 50,000 ლარი x ორი აქციონერი);
- 2) მთლიანი (საშემოსავლო გადასახადის ჩათვლით) თანხა = 105,263 ლარი (ანუ 100,000/95% (გაზრდა 5% საშემოსავლო გადასახადის გასათვალისწინებლად). სხვა სიტყვებით, საშემოსავლო გადასახადი არის = 5,263 ლარი (ანუ 105,263 ლარის 5%).

გასანაწილებელი მთლიანი თანხის განსაზღვრის შემდეგ A საწარმომ შემდეგნაირად უნდა გამოითვლოს მოგების გადასახადი, რომელიც ვრცელდება ინდივიდუალურ აქციონერზე:

- 1) დივიდენდის მთლიანი თანხა (ბრუტო თანხა) = 105,263 ლარი;
- 2) დასაბეგრი ბაზა აქციონერებზე განაწილებისთვის = 123,839 ლარი (ანუ 105,263/85% (გაზრდა 100%-მდე);
- 3) მოგების გადასახადი აქციონერებზე განაწილებისთვის = 18,576 ლარი (ანუ 123,839 ლარის 15%).

07/01/20X1 წელს გამოთვლების საფუძველზე A საწარმომ გამოაცხადა და გაანაწილა დივიდენდი 105,263 ლარი. ეს თანხა შეიცავს 5,263 ლარის ოდენობით საშემოსავლო გადასახადს, რომელსაც A საწარმო კრებს ცალკეული აქციონერებისგან საგადასახადო ორგანოს სახელით.

განაწილებულ მოგებაზე მოგების გადასახადის სრულად გადახდა უნდა განხორციელდეს დივიდენდის გადახდის შემდგომ, დივიდენდის გადახდისთვის მომდევნო თვის 15 რიცხვამდე (ამ შემთხვევაში 07/01/20X1 წელი).

მოგების განაწილებას შემდეგი გავლენა აქვს A საწარმოზე:

- 1) გაუნაწილებელი მოგება შემცირდა 105,263-ით (დარიცხული დივიდენდის ოდენობა);
- 2) ფულადი სახსრების ნაშთი შემცირდა 100,000 ლარით (ნეტო დივიდენდის თანხა);
- 3) გადასახდელი გადასახადი გაიზარდა 5,263 ლარით, საშემოსავლო გადასახადი შეგროვდა საგადასახადო ორგანოს სახელით;
- 4) A საწარმომ გასწია 18,576 ლარი მოგების გადასახადის ხარჯი და გადასახდელი გადასახადების მუხლი გაიზარდა (დაკრედიტდა) 18,576 ლარით.

შესაბამისად, A საწარმომ შემდეგი ბუღალტრული გატარებები უნდა შეასრულოს:

ანგარიში	დებიტი (ლარი)	კრედიტი (ლარი)
გაუნაწილებელი მოგება: მესაკუთრეებზე განაწილება (ანუ დივიდენდები)	105,263	
ფულადი სახსრები		100,000
საგადასახადო ვალდებულებები		5,263

ანგარიში	დებიტი (ლარი)	კრედიტი (ლარი)
მოგების გადასახადის ხარჯი ⁽¹⁾	18,576	
საგადასახადო ვალდებულებები		18,576

შენიშვნა:

- (1) შემოსავლების, ხარჯებისა და გაუნაწილებელი მოგების ანგარიშგებაში განაწილებულ მოგებასთან დაკავშირებული გადასახადის ხარჯი აისახება მუხლში „მოგების გადასახადი“, ანუ „დაბეგვრამდე მოგების“ შემდეგ.

მაგალითი 3- მოგების გადასახადი დასაბეგრ ხარჯებზე

20X1 წლის ივლისში A საწარმომ მიიღო 100,000 ლარი შემოსავალი და გასწია 80,000 ლარის ხარჯი, რის შედეგად მიიღო 20,000 ლარი ბუღალტრული მოგება. ამ თვეში სწარმოს დივიდენდები არც გამოუცხადებია და არც გადაუხდია.

A საწარმოს საგადასახადო რეჟიმის შესაბამისად მოგების გადასახადის გადახდა მხოლოდ განსაზღვრულ ხარჯებსა და განაწილებულ მოგებაზე მოხდება. აღნიშნული დასაბეგრი ხარჯებია:

- გაწეული ხარჯი ან სხვა გადახდა, რომელიც ეკონომიკურ საქმიანობასთან დაკავშირებული არ არის;
- საქონლის, მომსახურების ან ფულადი სახსრების უსასყიდლოდ გაცემა; და
- საგადასახადო კოდექსით დადგენილ ზღვრულ ოდენობაზე მეტი ოდენობით გაწეული წარმომადგენლობითი ხარჯი.

მოგების გადასახადის განაკვეთია 15%. მოგების გადასახადი მიმდინარე თვეში გაწეულ დასაბეგრ ხარჯებზე უნდა დაიფაროს მომდევნო თვის 15 რიცხვამდე.

20X1 წლის ივლისში A საწარმომ გასწია 10,000 ლარის ოდენობით დასაბეგრი ხარჯი. A საწარმო ვალდებულია გადაიხადოს მოგების გადასახადი 1,500 ლარი (10,000 ლარის 15%). ეს გადასახადი 20X1 წლის შემოსავლების, ხარჯებისა და გაუნაწილებელი მოგების ანგარიშგებაში შემდეგნაირად აღიარდება:

ანგარიში	დებიტი (ლარი)	კრედიტი (ლარი)
სხვა ხარჯები: მოგების გადასახადი ⁽¹⁾	1,500	
საგადასახადო ვალდებულებები		1,500

შენიშვნა:

- ⁽¹⁾ შემოსავლების, ხარჯებისა და გაუნაწილებელი მოგების ანგარიშგებაში საგადასახადო ხარჯი, რომელიც დაკავშირებულია მხოლოდ დასაბეგრ ხარჯებთან, აისახება „სხვა ხარჯებში“, ანუ „დასაბეგრი მოგების“ წინ, რადგან დასაბეგრი ბაზა არის კონკრეტული სახის ხარჯები და არა მოგება.